

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

**Nader onderzoek en Activiteitenplan huismus
Weldammerlaan 6 Hoevelaken**

Opdrachtgever	[REDACTED]
Contactpersoon	[REDACTED]

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2021-017
	Versie	Dec.21-v1
	Behandeld door	[REDACTED]
	Datum	1 december 2021

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving werkzaamheden en planning	3
2.1	Omschrijving gebied	3
3	Mogelijke effecten sloop schuur voor de huismus	4
3.1	Ecologie huismus.....	4
3.2	Effecten dakrenovatie op de huismus	5
3.3	Aantal huismusnesten (nader ecologisch onderzoek)	5
3.4	Functionele leefomgeving	5
3.5	Mitigerende maatregelen	6
3.6	Ecologisch werkprotocol	7
4	Aanvraag ontheffing Wnb	8
4.1	Verbodsbepalingen en soorten voor de ontheffing	8
4.2	Belangenafweging / Onderbouwing sloop schuur	8
4.2.1	Wettelijk belang	8
4.2.2	Inrichting	8
4.2.3	Werkwijze	9
4.3	Staat van instandhouding	9
5	Conclusies en aanbevelingen	10
5.1	Algemeen	10
5.2	Huisumus	10
5.3	Voorbehoud en zorgplicht	11
6	Advies.....	12
7	Literatuur	13
	Bijlagen.....	13

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Ecologisch werkprotocol

1 Aanleiding en doel

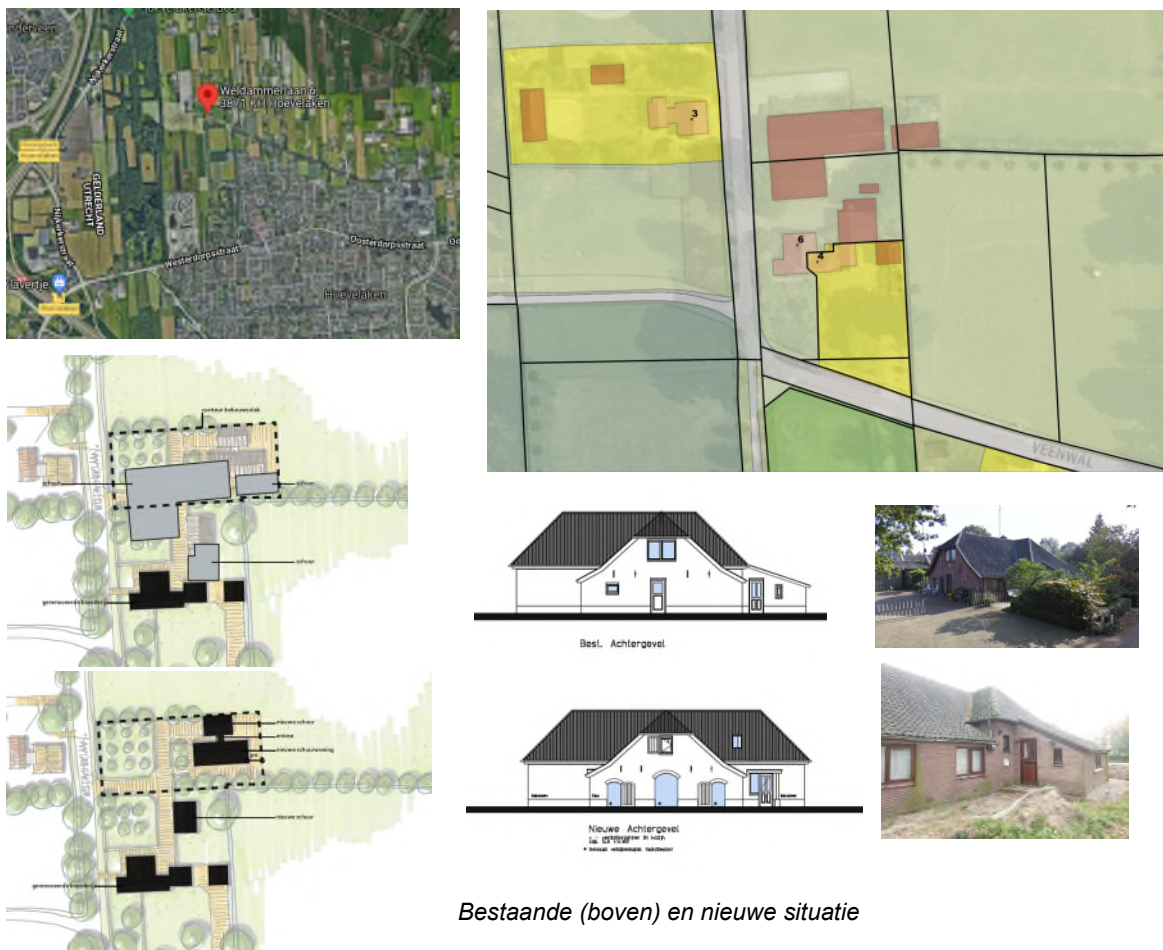
Initiatiefnemer heeft een aanvraag in voorbereiding voor functiewijziging van agrarisch naar wonen aan de Weldammerlaan 6 te Hoevelaken, gemeente Nijkerk. De bestaande agrarische opstallen worden gesloopt en er komt een woning met bijgebouw voor terug. Ook wordt de bestaande woning geïsoleerd en verbouwd. Uit de quickscan bleek dat onder de pannen van de boerderij huismusnesten aanwezig waren. Daarom is een nader onderzoek nodig.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

2 Beschrijving werkzaamheden en planning

2.1 Omschrijving gebied

Een overzicht van de situatie is weergegeven in de figuren hieronder en in de bijlage. Het betreft een perceel in het buitengebied ten noordwesten net buiten de kom van Hoevelaken. Het perceel heeft een agrarische bestemming. Plan is de bestemming te wijzigen naar wonen. De bestaande bebouwing bestaat uit oude schuren, stallen en een oude boerderij/woning. Deze woning is gekoppeld aan Weldammerlaan 4. De opstallen zijn oud en gedateerd en bevatten vrijwel allemaal asbest. Plan is de asbest te saneren en de agrarische opstallen te slopen. De boerderij is van binnenuit gestript. Onder de pannen liggen ook asbestplaten. Plan is de asbest te saneren, het dak te vervangen en goed te isoleren evenals de rest van de woning. Ook de uitbouw wordt iets aangepast.

Bestaande (boven) en nieuwe situatie

Het plan is de asbestsanering van de boerderij al in februari 2022 uit te voeren en het dak te vervangen. Mogelijk gaat dat vanwege de proceduredtijd voor de ontheffing niet lukken. Het zou voor de huismus echter wel de minste impact hebben omdat er dan feitelijk tijdens het broedseizoen geen verlies is aan bestaande nestplaatsen. Eind februari – begin maart is er dan een nieuw dak op dezelfde locatie als de bestaande nesten. De gewenste startdatum betreft daarmee 1 februari 2021.

3 Mogelijke effecten sloop schuur voor de huismus

Tijdens het locatiebezoek in november 2021 zijn niet veel huismussen gezien, alleen enkele foeragerende exemplaren in de bosjes op en rond het perceel. Er bleken wel nesten van huismussen aanwezig onder de pannen van de te renoveren boerderij/woning.

Om te onderzoeken om hoeveel nesten het gaat is nader onderzoek nodig. Ook moet blijken of de sloop gevolgen heeft voor de lokale populatie.

De sloop mag niet leiden tot verslechtering van de gunstige staat van instandhouding. Onder een gunstige staat van instandhouding wordt verstaan dat er een voldoende grote populatie in een voldoende groot natuurlijk habitat aanwezig is en waarschijnlijk zal blijven en dat ook het verspreidingsgebied niet kleiner wordt.

3.1 Ecologie huismus

De huismus is 14 tot 16 centimeter lang en weegt maximaal 35 gram. Het mannetje heeft een grijze kruin en een zwarte bef tot op de bovenborst, bruine veren en een opvallende witte vleugelstreep. Het vrouwtje heeft meer egaal gekleurde veren en een effen lichte borst. Gemiddelde leeftijd is 1-2 jaar, maar ze kunnen ook makkelijk 5-10 jaar worden.

Huismussen zijn voor nestplaatsen in de regel afhankelijk van woningen. Ook voor zijn voedsel is de huismus sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust biedt. Deze voedselbron moet continu aanwezig zijn. Huismussen zijn standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen en in het broedseizoen nog minder ver.

Huismussen zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

Plekken waar voedsel gezocht worden moeten in de directe omgeving van schuil- en vluchtmogelijkheden liggen. Voor het duurzaam overleven is een groepsgrootte van minimaal 10 paar noodzakelijk.

De broedtijd is van begin april tot en met augustus, waarbinnen 2 tot 3 legfels worden grootgebracht. De nestbouw begint al in maart. Ook buiten de broedperiode wordt aan het nest gebouwd en wordt het nest ook gebruikt als slaapplek. Eén succesvol broedsel per seizoen is niet voldoende om de populatie in stand te houden, daarvoor zijn ook succesvolle vervolglegels noodzakelijk.

Het leefgebied van de huismus moet voldoen aan een combinatie van een aantal eisen, die ook nog eens binnen een straal van enkele meters (dekking bij voedselbronnen) tot enkele honderden meters (nestplek en voedselbronnen) moeten liggen. Het betreft een combinatie van nestgelegenheid, voedsel (voor volwassenen en jongen), dekking (stekelige struiken; groenblijvende struiken, coniferen en klimplanten, klimop), plekken voor stofbaden en

drinkwater. Ontbreekt één van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is het habitat niet geschikt.

3.2 Effecten dakrenovatie op de huismus

Nesten van de huismus vallen onder categorie 2 van de lijst jaarrond beschermde nesten. Dit staat niet als zodanig in de Wnb, maar betreft een door het ministerie in 2009 aangepaste lijst. Het gaat om koloniebroeders, die honkvast zijn en afhankelijk van bebouwing of biotoop. Het ministerie (EZ / RVO) gaat er van uit dat het verbod op het opzettelijk verstoren of vernietigen van nestplaatsen, art. 3.1 lid 2, betrekking heeft op de functie van de verblijfplaats en over het behoud van de functionaliteit van de verblijfplaats en de leefomgeving. De meeste provincies hebben deze lijst in hun beleid opgenomen.

In geval van huismusnesten is een ontheffing nodig voor het vernietigen van nesten, waarvoor de provincie Gelderland het bevoegd gezag is.

Om voor een ontheffing in aanmerking te komen is nader onderzoek en zijn mitigerende maatregelen nodig. Op basis van het Kennisdocument Huismus dient op basis van een aantal gerichte locatiebezoeken in bij voorkeur april-mei het aantal actieve nesten te worden bepaald. Per nestplaats moeten 2 vervangende (tijdelijke) kasten worden geplaatst op geschikte plaatsen en minimaal 3 maanden voor aanvang van de werkzaamheden. Ook de leefomgeving moet geschikt worden gemaakt en gehouden voor de soort (voldoende dekking e.d.). In de nieuwbouw moeten vervolgens ook voldoende permanente voorzieningen worden aangebracht.

3.3 Aantal huismusnesten (nader ecologisch onderzoek)

Tijdens de locatiebezoeken zijn alleen foeragerende huismussen op en om het perceel waargenomen. Onder de pannen was bij het locatiebezoek één huismusnest duidelijk zichtbaar (foto). Conform het kennisdocument huismus is beste periode om het aantal nesten te onderzoeken in de periode van 1 april – 15 mei als er roepende mannetjes aanwezig zijn.

Conform het protocol van het netwerk groene bureaus is een alternatief voor nader onderzoek het lichten van de pannen buiten de broedtijd. Omdat duidelijk was dat er een huismusnest aanwezig was is bij het locatiebezoek direct nader onderzoek gedaan naar eventuele aanwezigheid van andere nesten.

Uit het onderzoek bleek dat er oud nestmateriaal aanwezig was en verder zijn drie nesten geteld aan de oostzijde en één nest aan de westzijde van de boerderij.

3.4 Functionele leefomgeving

Bij de werkzaamheden is van belang het behoud van de functionaliteit van de verblijfplaats en de leefomgeving.

Behoud van functionaliteit betekent dan:

- tijdens en na de werkzaamheden is de functie behouden
- de functie is behouden voor de betreffende individuen

- de getroffen maatregelen moeten met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid functioneel zijn en/of werken
- altijd werken buiten het broedseizoen

Het terrein zelf is op dit moment niet bewoond. De agrarische opstallen staan leeg, behoudens enige gestalde auto's. De boerderij is geheel gestript, waarbij de asbestplaten aan de binnenzijde bloot liggen (foto). Er is een aantal bosjes en een heg aanwezig aan de wegzijde (west). Er is enige dekking op het perceel en ook zandplekken zijn aanwezig. De foerageermogelijkheden op het perceel waren waarschijnlijk beter toen de boerderij nog in bedrijf was. Er werden toen ook kippen gehouden, waardoor de mussen konden profiteren van het voer. De mussen moeten nu elders voedsel zoeken. Het perceel zelf is daarmee een redelijk mussenbiotoop.

Uit een omgevingscheck bleek dat de huismus in vrijwel alle omliggende percelen voorkomt. Bijvoorbeeld op of rond Veenwal 6 (ca. 8 foeragerend), Veenwal 1a (1 ex. dak), Kerkepad 5 (3 st. bosjes), Weldammerlaan 8 (2 st. dak schuur), Weldammerlaan 5 en 10. In de nabije en wijdere omgeving is daarmee een goed mussenbiotoop aanwezig. Er is sprake van een stabiele lokale populatie.

Ook tijdens de sloop moet de functionaliteit behouden blijven. Daarvoor zijn mitigerende maatregelen nodig.

3.5 Mitigerende maatregelen

Voordat het dak wordt gesaneerd en vervangen zijn mitigerende (verzachtende) maatregelen nodig. Het betreft tijdelijke maatregelen (voor en tijdens de renovatie en de bouw) en permanente voorzieningen in de nieuwbouw. De huismus is gehecht aan de verblijfplaats. Een (tijdelijke) vervangende nestkast heeft waarschijnlijk niet dezelfde eigenschappen als de eigen verblijfplaats. Daarom is het plaatsen van meerdere alternatieve verblijfplaatsen per nestplaats noodzakelijk. Per nestplaats moeten twee tijdelijke voorzieningen worden opgehangen op gunstige plaatsen, in dit geval dus 8 huismuskasten.

Huismussen zijn gevoelig voor veranderingen in de omgeving en moeten daar erg aan wennen. Daarom moeten de nestvoorzieningen minimaal 3 maanden voor uitvoering van de werkzaamheden zijn gerealiseerd. Hoe dichterbij de oorspronkelijke nestplaats des te groter de kans op succes. Bij voorkeur binnen 50m en anders binnen 200m, geeft de meeste kans dat de betrokken individuen ook gebruik zullen maken van de aangeboden alternatieven.

Het Kennisdocument Huismus geeft als richtlijnen voor mitigatie:

- nestplaatsen minimaal 3m hoog
- broedruimte minimaal 15 x 8 cm
- invliegopening 35mm
- niet behandeld met chemische middelen
- bij voorkeur noord of oost georiënteerd
- voldoende dekking in de directe omgeving (opgaand groen, heggen e.d.)
- geschikte voedselplaatsen in de nabije omgeving
- kastopening niet dichterbij dan 50cm van elkaar
- duurzaam beheer
- bewezen effectief

In deze situatie met vier nesten moeten dan minimaal 8 vervangende voorzieningen worden geplaatst, zoals een mussenflat, een nestpan, een mussenpot e.d. Medio november 2021 zijn deze opgehangen, in de nabije omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de sloopwerkzaamheden (zie bijlage).

Het leefgebied is verder van goede kwaliteit en zal dat naar verwachting ook blijven. Dat is van belang voor voldoende dekking, slaappleatsen en voedselplekken.

Waar vaak niet direct aan wordt gedacht is dat er ook voldoende water in de omgeving moet zijn en bij voorkeur ook zanderige plekken. Mussen nemen graag een stofbad om hinderlijke parasieten kwijt te raken. Op het perceel is zand wel aanwezig, water niet, behoudens plasjes na regen.

Nadat alle tijdelijke maatregelen tijdig zijn getroffen moeten de bestaande verblijfplaatsen enige dagen voor de sloop ongeschikt worden gemaakt. De mussen hebben dan even de tijd om alternatieve plaatsen op te zoeken.

3.6 Ecologisch werkprotocol

Voor een duidelijk overzicht van de te treffen maatregelen, de volgorde van werkzaamheden e.d. is een ecologisch werkprotocol een hulpmiddel. De provincie vraagt een dergelijk protocol in de regel ook als bijlage bij de aanvraag ontheffing Wnb soorten.

De functies van het gebied voor de huismus moeten behouden blijven. Door het nemen van geschikte maatregelen kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. Deze maatregelen moeten leiden tot behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied voor de huismus. De maatregelen moeten aanwezig zijn én functioneren voordat de werkzaamheden starten.

Het gaat het dan om de volgende typen maatregelen:

- Behoud van nestgelegenheid door het tijdig aanbieden van voldoende nieuwe huisvestingsmogelijkheden in de vorm van nestkasten, neststenen, vogelvides e.d. Voor elke vernietigde verblijfplaats minimaal twee
- Behoud van voldoende dekkingsmogelijkheden door aanplant van doornige struiken, groenblijvende heesters e.d. binnen 2,5 meter van plekken waar gefoerageerd wordt
- Behoud van slaapgelegenheden door aanbrengen van bijvoorbeeld groenblijvende gevelbegroeiing of heesters
- Behoud van voldoende drinkwater door bijvoorbeeld aanleg van vijvers
- Behoud van voldoende mogelijkheden voor nemen van stofbaden door zandige plekken te realiseren of te handhaven.
- Werken buiten de broedtijd, welke loopt van medio april- half augustus

Een ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig te zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.

Verdere beschrijving van de werkzaamheden en ecologische begeleiding staan in het ecologisch werkprotocol, dat is bijgevoegd.

4 Aanvraag ontheffing Wnb

Dit hoofdstuk gaat in op de juridische kant van de aanvraag.

4.1 Verbodsbepalingen en soorten voor de ontheffing

Op basis van art. 3.3 van de Wet natuurbescherming is een ontheffing nodig van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus (*Passer domesticus*) of het wegnemen van nesten van deze soorten.

Gedeputeerde Staten kunnen op basis van art. 3.3 Wnb ontheffing verlenen, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- b. Zij is nodig:
 - 1. In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid,
 - 2. In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer,
 - 3. Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren,
 - 4. Ter bescherming van flora en fauna,
 - 5. Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of,
 - 6. Om het vangen, het onder zich hebben of elk andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden toe te staan.
- c. De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

4.2 Belangenafweging / Onderbouwing sloop schuur

Voordat tot sloop/renovatie kan worden overgegaan moet blijken dat de voorgestelde aanpak de 'meest bevredigende oplossing' is om de werkzaamheden te realiseren. Ofwel er zijn geen andere oplossingen mogelijk. Hierbij wordt gekeken naar locatie, inrichting en werkwijze.

Het gaat om een bestaande boerderij welke is gedateerd en niet voldoet aan de eisen van de tijd. De boerderij is van binnen geheel gestript, de elektrische bedrading moet geheel worden vervangen en er liggen asbest platen op het gehele dak onder de pannen. De boerderij blijft behouden en wordt gemoderniseerd en geheel geïsoleerd. Het betreft een bestaande te renoveren situatie, waarmee er feitelijk geen alternatieven zijn, behoudens niks doen. Daarmee is asbestsanering en renovatie de meest bevredigende oplossing.

4.2.1 Wettelijk belang

De Rijksoverheid heeft een programma om asbestdaken te saneren in het belang van de volksgezondheid. De bestaande kap is oud en hier en daar gaan de asbest platen verwe- ren. Het is dan ook van belang de asbest op een zorgvuldige wijze te verwijderen en de woning asbestvrij te maken. De volksgezondheid is hiermee een gerechtvaardigd wettelijk belang.

4.2.2 Inrichting

Na de renovatie van de woning, sloop van de agrarische opstallen, de bouw van een nieuwe woning, schuren en tuinen (met o.a. een boomgaard), ontstaat nieuw goed mussenbio- toop. De tuin en het groen van de bestaande woning blijft in principe behouden en wordt

uitgebreid. Het plan zal daarmee geen negatieve effecten hebben op de functionele leefomgeving.

In de boerderij worden permanente voorzieningen aangebracht in de vorm van het opschuiven van vogelschroot. De mussen kunnen dan op dezelfde locaties broeden als in de bestaande situatie.

4.2.3 Werkwijze

De dakrenovatie moet plaatsvinden buiten de broedtijd, d.w.z. tussen half september en maart en niet tijdens perioden met vorst. Van te voren is het noodzakelijk voldoende mitigerende maatregelen te treffen. Bij erg koude perioden moet de renovatie worden uitgesteld. Als de renovatie (asbestsanering, nieuwe dakplaten en terugleggen pannen) in februari 2022 is uit te voeren dan is er de minste impact op de mussen, omdat dan op exact dezelfde locatie nieuwe nestelmogelijkheden aanwezig zijn. De nestplaatsen zijn dan slechts een 2-3 weken niet aanwezig. Als de renovatie vanwege procedurele redenen moet worden uitgesteld is de impact op de huismussen waarschijnlijk veel groter omdat er op en rond het plangebied werkzaamheden worden uitgevoerd. Het pand staat nu leeg waarmee de foeraagemogelijkheden ter plaatse beperkt zijn en het perceel waarschijnlijk minder aantrekkelijk is om te gaan nestelen.

4.3 Staat van instandhouding

Het aantal broedparen van de huismus in Nederland is na een daling in de jaren '90 al een aantal jaar vrij constant. De daling is vooral te danken aan de verstening in de grote steden en de betere isolatie van nieuwbouwwoningen. Over het geheel genomen is de staat van instandhouding voor heel Nederland matig ongunstig.

Regionaal zijn er echter grote verschillen. Op het platteland is de huismus nog steeds een veel voorkomende broedvogel. Uit de uitgevoerde omgevingscheck bleek dat de soort in vrijwel alle locaties rondom het plangebied aanwezig was. Er is ter plaatse sprake van een stabiele populatie (zie ook H3.4). Door de getroffen maatregelen en de in de renovatie meegenomen voorzieningen zal de lokale staat van instandhouding niet achteruitgaan.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Algemeen

Verschillende soorten planten, dieren worden beschermd in de Wet natuurbescherming. Op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zijn in de Wet speciale beschermingsgebieden aangewezen. Een ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als duidelijk is dat de nesten, holen of andere verblijfplaatsen niet worden vernield of beschadigd. Verstoring is in sommige gevallen wel toegestaan, mits er geen negatief effect is op populatieniveau. Beschermden planten mogen niet worden verwijderd van hun groeiplaats. Ook mogen door een ruimtelijke ontwikkeling geen significante negatieve effecten plaatsvinden op beschermde gebieden.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur heeft in opdracht van initiatiefnemer een nader onderzoek uitgevoerd aan de Weldammerlaan 6 in het buitengebied van Hoevelaken, gemeente Nijkerk. Het betreft asbestsanering, renovatie en isolatie van het dak van de boerderij.

5.2 Huismus

Vanwege de tijd van het jaar is nader onderzoek uitgevoerd door het lichten van de pannen. Onder de pannen van de boerderij zijn in totaal 4 nesten aangetroffen van de huismus.

Bij de renovatie worden de nestplaatsen van de huismus vernietigd en daarmee is een ontheffing Wnb soorten in principe noodzakelijk, waarvoor de provincie Gelderland het bevoegd gezag is (art. 3.3. Wnb). Vernietiging van nestplaatsen is op basis van art. 3.1 Wnb verboden zonder ontheffing. Minimaal 3 maanden voor de sloop moeten 8 (tijdelijke) nestplaatsen worden aangeboden op geschikte plaatsen in de omgeving, als mitigatie.

In een situatie zoals hier gaat het feitelijk om 2-3 weken waarin het dak buiten het broedseizoen wordt vervangen en waarna de nestplaatsen weer beschikbaar zijn op dezelfde locatie als voorheen. Vanuit ecologisch perspectief ligt dit dan dicht bij verstoring dan bij vernietiging van de nestplaatsen. Juridisch ligt dit waarschijnlijk weer net iets anders. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

In november 2021 zijn 8 voor huismussen geschikte nestkasten opgehangen in de nabije omgeving. Bij voorkeur wordt het dak vervangen in de periode jan.-feb. 2022. Als dit vanwege de vergunningprocedure niet mogelijk is zal de sloop later plaatsvinden.

Er is een ecologisch werkprotocol opgesteld. Hierin staan de maatregelen die nodig zijn om de functies van het gebied voor de huismus te behouden. Ook staat er in wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd en waarbij ecologische begeleiding nodig is.

Deze maatregelen moeten leiden tot behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied voor de huismus. De maatregelen moeten aanwezig zijn én functioneren voordat de werkzaamheden starten

5.3 Voorbehoud en zorgplicht

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek. Om de risico's op verstoring van beschermde soorten (bijv. vogels) op het werkterrein te minimaliseren, wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein te controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Algemene zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de onthefingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wnb).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Dit betekent onder meer dat een initiatiefnemer zich tijdig op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen van het plan. Bij de uitvoering moeten negatieve gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel beperkt of ongedaan gemaakt. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkómen van verontrusting of verstoring in de kwetsbare perioden zoals de broed-/voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden kan per soortgroep verschillen. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een plangebied in die periode bouwrijp wordt gemaakt, geeft realisatie gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar meestal geen problemen. Vaak is het voldoende om rekening te houden met de broedtijd (15 maart-15 juli-huismus tot 15 augustus).

Als bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie buiten het broedseizoen worden verwijderd of kunnen bomen buiten het broedseizoen worden gekapt, zodat er geen vogels gaan broeden. Hierbij geldt overigens wel de algemene zorgplicht.

Beschermde soorten

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

6 Advies

- 1) In de te slopen agrarische opstallen zijn geen beschermde soorten of verblijfplaatsen gevonden. Onder de pannen van de boerderij/woning zijn wel nestplaatsen aanwezig van de huismus.
- 2) Vanwege de aangetroffen 4 nesten van de huismus (*Passer domesticus*) in de te saneren (asbest) en renoveren boerderij, is een ontheffing Wnb soorten noodzakelijk. Hiervoor is de provincie Gelderland het bevoegd gezag. Als mitigerende maatregel is in ieder geval noodzakelijk 8 tijdelijke nestplaatsen aan te bieden, minimaal 3 maanden voorafgaand aan de sloop (gerealiseerd november 2021).
- 3) Renovatie en isolatie van de boerderij is het meest bevredigende alternatief. Een wettelijk belang is de volksgezondheid, vanwege de aanwezigheid van blootliggende asbest dakplaten.
- 4) Na de dakrenovatie komen dezelfde dakpannen terug en zal het vogelschroot 2-3 rijen worden opgeschoven. De mussen kunnen dan weer op dezelfde locaties nesten maken, als in de bestaande situatie.
- 5) Als bijlage bij de aanvraag Wnb soorten voor de huismus is een ecologische werkprotocol opgesteld.
- 6) Bij uitvoering van de werkzaamheden altijd invulling geven aan de 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.
- 7) Concreet houdt de zorgplicht hier in om de sloop uit te voeren buiten de broedtijd. De beste tijd is dan tussen 15 augustus en 15 maart. Bij start van de werkzaamheden in de broedtijd vooraf een extra controle uitvoeren op aanwezigheid van broedende vogels.

7 Literatuur

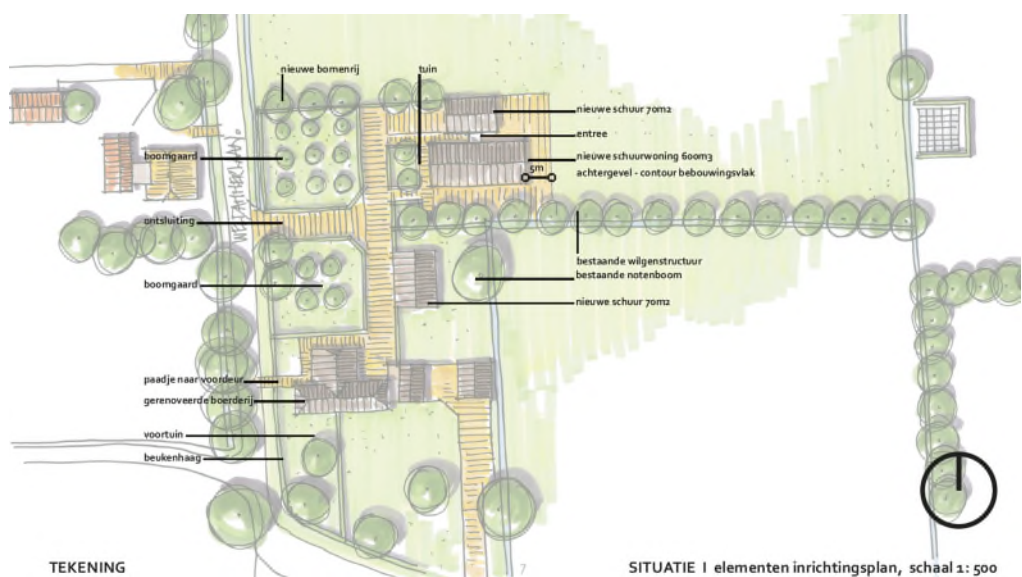
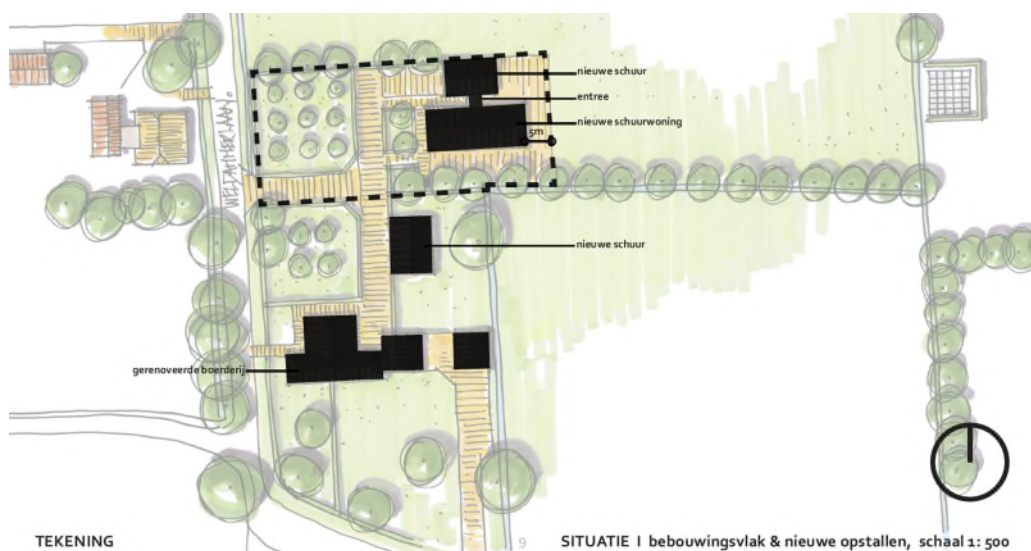
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Huismus 1.0
- BIJ12, Juli 2017 Kennisdocument Steenuil 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gierzwaluw 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Das 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 1.0
- Eekeren, N. van & F. Smeeding, 2006, Praktijkhandleiding Evenwichtige verschraving van natuurgronden door uitmijnen van fosfaat met grasklaver en kalibemesting.
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van BiZa, juli 2019, Factsheet woningbouwplannen, stikstof en Natura-2000 gebieden
- Provincie Utrecht: Omgevingsverordening
- Provincie Gelderland: Mitigatiecatalogus gebouwde wonende soorten, Arcadis, 27 september 2018
- Regiebureau Natura 2000, Naslagwerk Natura 2000
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- www.infomil.nl
- <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
- www.Natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.soortenregister.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- www.wetten.nl

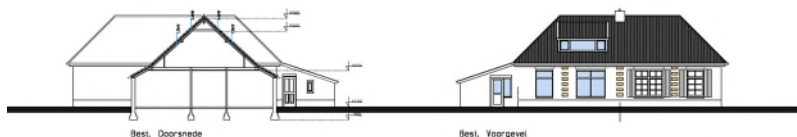
Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Ecologisch werkprotocol

Bijlage 1 Overzicht situatie

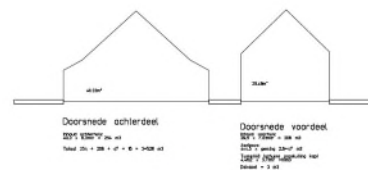
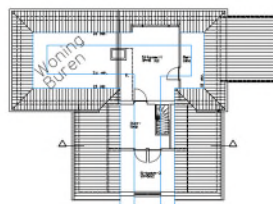

Kleuren- en materialen overzicht
Externe kleuren volgen volgens monster

Zuiveren	Stuwerk	Stuwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk

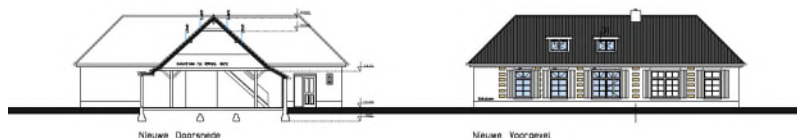

Best. Beganeerd
100 W 1000 x 1000

Best. Verdieping
100 W 1000 x 1000

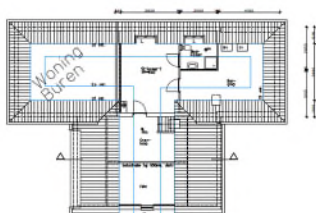
ontwerp- en tekenbureau
bouwkundig advies • ontwerp • tekenwerk • projectbegeleiding

Langer Zandweg 12 3781 PL, Vianen
Het verbouwen van de woning
aan de Weldammerlaan 6, 3871 KH te Hoevelaken
OPDRACHTGEVER: Bouwbedrijf Buijs B.V.
ADRES: De Wel 26
POSTCODE • WOONPLAATS: 3871 KH, Hoevelaken
TELEFOONNUMMER: 033-25 34 218
DATUM: 03-12-2020
GEREEDTE: 01

Kleuren- en materialen overzicht
Externe kleuren volgen volgens monster

Zuiveren	Stuwerk	Stuwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk
Gevelwerk	Gevelwerk	Gevelwerk

Nieuwe Beganeerd
100 W 1000 x 1000

Nieuwe Verdieping
100 W 1000 x 1000

ontwerp- en tekenbureau
bouwkundig advies • ontwerp • tekenwerk • projectbegeleiding

Bijlage 2 **Foto's plangebied**

**Kaartje locaties tijdelijke nestkasten
+ foto's**

Foto zandplek(ken)

Foto water aanwezig?

pm

November 2021: Kasten opgehangen met 8 nestplaatsen – vlakbij groene rand, >3m hoog, openingen Ø35mm, vlak bij bestaande nestlocaties, buiten verstoringsgebied sloop.

Neststeen Huismus

Deze nestkast is te gebruiken als opbouwkast maar kan ook ingemetseld worden bij nieuwbouw.

Deze nestkast is ideaal als broedplaats voor huismussen. Deze nestkast is te gebruiken als opbouwkast maar kan ook ingemetseld worden bij nieuwbouw- en renovatieprojecten. Het plaatsen van meerdere nestkasten bij elkaar is wenselijk, omdat huismussen in de regel in kolonies broeden.

De nestkast ophangen met de bijgeleverde pluggen en bouten, bij voorkeur aan de gevel van een pand onder een dakrand of goot. U kunt de nestkast ook vrij aan de gevel hangen, hierbij moet u minimaal 3 meter hoogte aanhouden. Als u de nestkast als inbouwsteen wilt gebruiken moet u ook minimaal 3 meter hoogte aanhouden. De hoogte van de nestkast is gemaakt op maatvoering van een standaard waalformaat (4 lagen hoog). bij inbouw wordt de voorzijde van de gelijk met de voorzijde van de gevel geplaatst. De isolatie in de spouw kan gewoon doorlopen achter de steen dus er ontstaat geen koudebrug. Moet er toch isolatie weggesneden worden dan is het belangrijk om de isolatie ruim om de omtrek van de kast weg te snijden. De ruimte achter de kast moet in dat geval opgevuld worden met een harde isolatie. Nestkast niet met de invliegopening naar het zuid/westen en zorg ervoor dat de nestkast niet de hele dag in de zon hangt. Er hoeft geen nestmateriaal toegevoegd te worden.

Niet alleen huismussen, ook mezen en ringmussen kunnen gebruik maken van deze voorziening. De nestkast kan één keer per jaar worden schoongemaakt, ná het broedseizoen, hiervoor draait u de haak onderaan in het midden één slag. Daarna kan het voorfront van de nestkast gehaald worden.

Als de kast niet is ingemetseld, maar opgehangen is, dan moet ook jaarlijks de deugdelijkheid van de ophanging gecontroleerd worden.

Afmetingen

Buitenmaat (b x h x d) 29 x 24 x 15,5 cm

Binnenmaat (b x h x d) 22 x 17 x 12 cm

Tips

- Deze nestkast kan worden opgehangen als nestkast maar kan ook ingemetseld worden. Huismussen broeden bijvoorkeur kolonies.
- Het plaatsen van meerdere nestkasten bij elkaar is aan te raden.
- Ook de omgeving moet voldoen aan biotoopwensen van de huismus

Meer info en waar te bestellen

Neststeen voor huismussen van Vivara-pro

Gerelateerde maatregelen

- ✓ Voorkom een koudebrug bij neststenen en inbouwkasten

Relevante soorten

- ✓ Huismus

Opschuiven vogelschroot		Arcadis, 28/8/2018	
Beschrijving	Indien er toegang wordt gerealiseerd tot de eerste twee rijen dakpannen door het opschuiven van de vogelschroot, kan hier een huismusverblijf worden gerealiseerd. Echter; bij goed geïsoleerde daken kan de temperatuur onder de dakpannen te hoog oplopen en is het niet raadzaam om hier vogels te huisvesten.		
Doelsoorten	Huismus		
Volgsoorten	Spreeuw, gierwaluw (bij vrije invliegruimte)		
Nevendoelen	Geluiddemping, vertraging afvoer regenwater, belevingswaarde, anti-stress, anti-mug		
Duurzaamheid	permanent (> 5 jaar)		
Gebruiksadvies	Toepassen indien er geen oververhitting kan plaatsvinden, dus op noord en oostzijde		
Locatie	Uitvoering	Constructie	Beheer en onderhoud
schuin dak	Inbouw	maatwerk	Geen onderhoud
Besteladres	Omschrijving product	Kostenindicatie	Peildatum
N.v.t.			

Doelsoort	Functie	Functionaliteit	Status
Huismus	Nestlocatie	++	Wetenschappelijk bewezen Bestaande situatie

Verblijf	Richtlijn	Toelichting / opmerking
Maatvoering	- De dakruimte onder de eerste twee rijen dakpannen moet bereikbaar zijn via de dakgoot of andere openingen. - De vogelschroot moet dus boven deze twee rijen worden geplaatst. - De gehele lengte van het huis moet toegankelijk zijn. Bij onvoldoende mogelijkheden >50% toegankelijk maken. - Dakruimte 3 tot 5 cm hoog	- Een nest onder de eerste rij dakpannen is gevoelig voor predatie door kauwen. - I.v.m. kiezen optimale plaats en ruimte voor meerdere nesten
Invliegopening	- Doorgaans via de dakgoot - 3 tot 5 cm hoog	N.v.t.
Locatie	N.v.t.	N.v.t.
Hoogte	> 3 m	N.v.t.
Verlichting	N.v.t.	N.v.t.
Bepanting	Struiken / bomen van 3 á 4 m hoogte in de directe omgeving.	Ivm schuilmogelijkheden (roofdieren) bij foerageren
Windrichting	N.v.t.	N.v.t.
Materiaal	Dunne multiplexplaat op het dakvlak tussen de isolatie en de tengels, over de onderste twee rijen dakpannen.	
Optimalisatie		

Bron	Actor / datum	Relevante informatie	Actualisatie mitigatiecatalogus
Kennisdocument Huismus	BIJ12 / Juli 2017	Wettelijke leidraad mitigatie	Gebruikt als basisinfo
Toetsing maatregel	Martin van de Reep, stadsvogelkundige, Juli 2018	Aanvullingen en commentaar op maatregel	Gebruikt voor verbetering maatvoering etc.

